

شورای عالی مقابله و پیشگیری از جرائم پولشویی و تأمین مالی تروریسم
مرکز اطلاعات مالی

دستورالعمل حدود و چگونگی ارائه غیر حضوری خدمات پایه به ارباب رجوع
در بازار سرمایه

پاییز ۱۴۰۴

دستورالعمل حدود و چگونگی ارائه غیر حضوری خدمات پایه به ارباب رجوع در بازار سرمایه

با استناد به تصویب نامه شماره ۱۳۹۹۳۰/ت۵۸۴۸۴ مورخ ۱۳۹۹/۱۲/۰۲ هیئت وزیران موضوع اصلاح تبصره (۳) ماده (۹۱) آیین نامه اجرایی ماده (۱۴) الحاقی قانون مبارزه با پولشویی مصوب ۱۳۹۸/۰۷/۲۱، شورای عالی مقابله و پیشگیری از جرائم پولشویی و تأمین مالی تروریسم در پنجاه و پنجمین جلسه مورخ ۱۴۰۴/۰۸/۰۶ «دستورالعمل حدود و چگونگی ارائه غیر حضوری خدمات پایه به ارباب رجوع در بازار سرمایه»، که از این پس به اختصار «دستورالعمل» نامیده می شود، را به شرح زیر تصویب نمود:

ماده ۱- در این دستورالعمل واژه ها/ عبارات ذیل در این معانی به کار رفته اند:

۱. **آیین نامه:** آیین نامه اجرایی ماده (۱۴) الحاقی قانون مبارزه با پولشویی مصوب ۱۳۹۸/۰۷/۲۱ هیئت وزیران با اصلاحات و الحاقات بعدی؛

۲. **سازمان:** سازمان بورس و اوراق بهادار به عنوان دستگاه متولی نظارت در بازار سرمایه وفق بند (۹) ماده (۱) آیین نامه است؛

۳. **اشخاص مشمول:** به کلیه ارائه دهندگان خدمات در بازار سرمایه از قبیل بورس ها، بازارهای خارج از بورس، کانون ها، شرکت سپرده گذاری مرکزی اوراق بهادار و تسویه وجوه و نهادهای مالی موضوع قانون بازار اوراق بهادار و قانون توسعه ابزارها و نهادهای مالی جدید در راستای تسهیل سیاست های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی اطلاق می گردد.

۴. **ارباب رجوع:** هر شخص حقیقی یا حقوقی اعم از اصیل، وکیل یا نماینده قانونی وی که متقاضی دریافت خدمات یا انجام معامله است و بدین منظور به اشخاص مشمول مراجعه می نماید.

۵. **خدمات پایه:** خدماتی که طبق مقررات مربوط، پیش نیاز ارائه سایر خدمات توسط اشخاص مشمول است و پس از آن، ارباب رجوع به منظور اخذ خدمات مکرر و متمادی، به اشخاص مشمول مراجعه (حضوری یا غیر حضوری) می کند.

تبصره- مصادیق خدمات پایه در بازار سرمایه توسط مرکز مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم سازمان تهیه و پس از تأیید مرکز اطلاعات مالی ابلاغ خواهد شد.

۶. **شناسایی اربابرجوع:** به فرایند دریافت و بررسی مستمر اطلاعات اربابرجوع، مرتبط با احراز هویت و ارزیابی ریسک پولشویی و تأمین مالی تروریسم، راستی آزمایی و کنترل آن‌ها با پایگاه‌های اطلاعاتی مرجع اطلاق می‌شود.

۷. **شناسایی غیرحضور:** به روشی اطلاق می‌گردد که طی آن، شناسایی اربابرجوع و یا ارائه خدمات پایه به وی، بدون نیاز به مراجعه حضوری به اشخاص مشمول صورت پذیرد.

۸. **رخنما (پروفایل) اطلاعات شناسایی اربابرجوع:** رخنما (پروفایلی) است که در نتیجه دریافت، راستی آزمایی و ثبت و نگهداری اطلاعات اربابرجوع در پرونده اطلاعاتی وی، هنگام مراجعه وی به شخص مشمول جهت دریافت خدمات یا حین فعالیت وی نزد شخص مشمول به صورت الکترونیکی یا فیزیکی جمع‌آوری، تکمیل یا به‌روزرسانی می‌شود.

۹. **احراز هویت غیرحضور:** فرایند اخذ اطلاعات هویتی اربابرجوع و بررسی تطابق هویت وی با این اطلاعات و مدارک شناسایی معتبر او به صورت غیرحضور و از طریق زیرساخت‌های مجازی مربوط به اشخاص مشمول، است.

۱۰. **ابزار زیست‌سنجی (بیومتریک):** روشی جهت شناسایی و احراز هویت است که در آن از روش‌های خودکار تأیید یا شناخت هویت یک فرد زنده بر اساس یک ویژگی زیستی، فیزیولوژیکی یا رفتاری، نظیر اثر انگشت، تصاویر صورت، عنبیه، تشخیص صدا، هندسه دست، استفاده می‌شود.

۱۱. **عوامل ثبت هویت:** به عواملی اطلاق می‌گردد که اشخاص مشمول از طریق اتکا به آن‌ها، از تطابق هویت متقاضی دریافت غیرحضور خدمات پایه با هویت اربابرجوع موردنظر، اطمینان حاصل می‌نمایند.

۱۲. **ابزار شناسایی:** عبارت است از شناسه‌ای اطلاعاتی به صورت الکترونیکی، فیزیکی یا ترکیبی از هر دو که با استفاده از آن اربابرجوع می‌تواند نسبت به اخذ خدمات پایه از درگاه‌های غیرحضور اقدام نماید.

۱۳. **ابزار پذیرش:** عبارت است از دستگاه فیزیکی یا سامانه الکترونیکی از قبیل درگاه‌های اینترنتی، که به وسیله آن، می‌توان با استفاده از یک یا چند نوع ابزار شناسایی نسبت به انجام عملیات و اخذ خدمات اقدام نمود.

ماده ۲- شخص مشمول مکلف است پیش از ارائه غیرحضور خدمات پایه، نسبت به شناسایی اربابرجوع مطابق با الزامات و مقررات مربوط اقدام نماید.

تبصره ۱- شناسایی غیرحضور اربابرجوع حقوقی، مستلزم احراز هویت فرد/ افرادی است که به موجب اساسنامه یا ضوابط مربوطه، دارنده یا دارندگان امضای مجاز شخص حقوقی باشند.

تبصره ۲- ارائه غیرحضوری خدمات پایه به ارباب رجوع حقیقی ایرانی که مقیم خارج از کشور است، با استفاده از مدارک شناسایی معتبر وی و از طریق بستر الکترونیکی مورد تأیید وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات انجام می‌شود. در خصوص اشخاص حقیقی و حقوقی خارجی که مقیم داخل کشور هستند، بر اساس مقررات ابلاغی مرکز اطلاعات مالی و بر اساس آیین‌نامه اقدام خواهد شد.

تبصره ۳- حدود ارائه خدمات پایه غیرحضوری در بازار سرمایه توسط شخص مشمول، به متقاضیان حقیقی و حقوقی خارجی، تابع دستورالعمل موضوع ماده ۷۳ آیین‌نامه است.

ماده ۳- شناسایی غیرحضوری ارباب رجوع یا ارائه غیرحضوری خدمات پایه به وی، منوط به طی شدن رویه‌های احراز هویت غیرحضوری است. شخص مشمول مکلف است به منظور انجام رویه‌های احراز هویت غیرحضوری از طریق زیرساخت‌های الکترونیکی از جمله سامانه جامع اطلاعات مشتریان (سجام) یا سایر سامانه‌های مورد تأیید سازمان، از انجام اقدامات زیر در خصوص ارباب رجوع اطمینان حاصل نماید:

۱- ارائه اطلاعات هویتی توسط متقاضی خدمات پایه بر اساس سازوکار ابلاغی مرکز اطلاعات مالی، از طریق تکمیل کلیه اقلام موردنیاز از قبیل نام و نام خانوادگی، سال تولد، شماره ملی و کد پستی محل اقامت؛

۲- راستی آزمایی اطلاعات هویتی متقاضی خدمات پایه از طریق سامانه‌ها و پایگاه‌های اطلاعاتی مرتبط (با رعایت تبصره ماده ۳۶ و تبصره ۱ ماده ۶۴ آیین‌نامه)؛

۳- بررسی ویژگی‌های هویتی متقاضی خدمات پایه با استفاده از ابزارهای زیست‌سنجی (بیومتریک) و حسب مورد تطابق آن‌ها با ویژگی‌های هویتی ثبت‌شده در سامانه‌ها و پایگاه‌های اطلاعاتی مرتبط.

تبصره ۱- احراز هویت غیرحضوری متقاضی خدمات پایه، صرفاً بر مبنای اقلام اطلاعات هویتی (موضوع بند ۱) ارائه‌شده توسط وی انجام می‌پذیرد. در صورت عدم ارائه بخشی از اطلاعات هویتی یا عدم تطابق تمامی اطلاعات هویتی ضروری اظهارشده با یکدیگر، اشخاص مشمول مجاز به ارائه خدمات به ارباب رجوع نخواهند بود.

تبصره ۲- اشخاص حقیقی و حقوقی متولی این ماده ملزم به اخذ تأییدیه صلاحیت امنیتی از ضابطین خاص قانون مبارزه با پولشویی می‌باشند.

تبصره ۳- پس از تصویب این دستورالعمل، اخذ کپی مدارک شناسایی ارباب رجوع برای اشخاص حقیقی ایرانی از قبیل: کپی شناسنامه و کارت ملی و برای اشخاص حقوقی از قبیل: اساسنامه و روزنامه رسمی به صورت فیزیکی توسط شخص مشمول -در صورت راهاندازی و یا ارتباط سامانه‌های مرتبط با احراز هویت با پایگاه‌های

داده بازار سرمایه و امکان استعلام و تطبیق مدارک- الزامی نیست و به منظور احراز هویت غیرحضوری ارباب رجوع، تطبیق اطلاعات هویتی وی با پایگاه‌های اطلاعاتی مذکور کفایت می‌کند.

ماده ۴- برای اشخاصی که به صورت غیرحضوری شناسایی و احراز هویت می‌شوند، انجام اقدامات ذیل مطابق روال شناسایی حضوری ارباب رجوع وفق آیین‌نامه و دستورالعمل‌های مربوط، توسط شخص مشمول ضروری است:

۱- اخذ اطلاعات لازم برای تشکیل رخ‌نمای ریسک برقراری تعامل کاری با ارباب رجوع؛

۲- ارزیابی ریسک تعاملات کاری با ارباب رجوع بر پایه رخ‌نمای ریسک وی؛

۳- اخذ اطلاعات هویتی و اقتصادی و اطلاعات مالک واقعی متناسب با سطح ریسک تعاملات کاری.

تبصره ۱- اطلاعات لازم به منظور تشکیل رخ‌نمای ریسک و ارقام اطلاعات هویتی، اقتصادی و اطلاعات مالک واقعی در قالب فرم‌های شناسایی توسط مرکز مبارزه با پولشویی سازمان تهیه و پس از تأیید مرکز اطلاعات مالی به اشخاص مشمول ابلاغ می‌شود.

تبصره ۲- به منظور شناسایی غیرحضوری ارباب رجوع حقوقی پس از انجام اقدامات ذکر شده در ماده ۲، یکی از دارندگان امضای مجاز به نمایندگی از شخص حقوقی یا نماینده معرفی شده از طرف دارندگان امضای مجاز، اقدام به تکمیل اطلاعات شخص حقوقی می‌نماید و سایر دارندگان امضای مجاز باید آن را تأیید کنند.

تبصره ۳- در خصوص اشخاصی که مطابق آیین‌نامه ارائه خدمات به آن‌ها مجاز نیست و یا با محدودیت‌هایی مواجه می‌باشند، شخص مشمول مکلف است در هنگام اجرای این ماده، کنترل‌های لازم را به عمل آورد.

تبصره ۴- نماینده معرفی شده از سوی دارندگان امضای مجاز برای انجام امور شناسایی شخص حقوقی، می‌بایست قبلاً احراز هویت شده باشد.

ماده ۵- دریافت وجوه از ارباب رجوع توسط شخص مشمول، صرفاً از طریق واریز وجه از حساب بانکی متعلق به ارباب رجوع به حساب بانکی شخص مشمول مجاز است. همچنین شخص مشمول مکلف است وجوه پرداختی به ارباب رجوع را صرفاً به حساب بانکی به نام وی واریز کند.

تبصره ۱- حساب بانکی معرفی شده از سوی ارباب رجوع صرفاً باید به نام وی بوده و پذیرش هر نوع حساب بانکی دیگر اعم از حساب مشترک بین ارباب رجوع و اشخاص دیگر ممنوع است.

تبصره ۲- بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران موظف است سرویس تطبیق مشخصات هویتی صاحب حساب و ابزار پرداخت وی از جمله انطباق شماره ملی/ شناسه ملی صاحب حساب با مشخصات مندرج در ابزارهای پرداخت وی را برای اشخاص مشمول برقرار کند.

تبصره ۳- سایر روش‌های پرداخت با تأیید مرکز اطلاعات مالی معتبر خواهد بود.

ماده ۶- الزام ارباب رجوع به مراجعه حضوری توسط اشخاص مشمول، به منظور بررسی صحت، اصالت و اعتبار مدارک شناسایی ارباب رجوع، صرفاً در مواردی که سامانه ها و پایگاه های اطلاعاتی مربوطه برای راستی آزمایی آن ها راه اندازی نشده و یا شخص مشمول، به آن اطلاعات دسترسی ندارد، مجاز است.

ماده ۷- شناسایی غیر حضوری مجدد ارباب رجوعی که قبلاً احراز هویت غیر حضوری شده است، به منظور ارائه خدمات پایه جدید، صرفاً با به کارگیری یکی از ابزارهای زیست سنجی به همراه یکی دیگر از عوامل ثبت هویت، انجام می شود.

ماده ۸- ارائه غیر حضوری خدمات پایه به ارباب رجوع محجور، در صورت احراز حجر، توسط شخص مشمول ممنوع است.

تبصره- چنانچه مطابق قانون، دریافت غیر حضوری خدمات پایه توسط ارباب رجوع محجور، به وسیله ولی قهری یا قائم مقام قانونی وی امکان پذیر باشد، موضوع از شمول این ماده خارج است.

ماده ۹- شخص مشمول مکلف است در طراحی و بهره برداری از محصولات فناورانه و انطباق سنجی فضای تولید و تبادل اطلاعات مرتبط با این دستورالعمل، مقررات این دستورالعمل و سایر الزامات ابلاغی سازمان در خصوص امنیت اطلاعات را رعایت نماید.

ماده ۱۰- هیئت مدیره اشخاص مشمول و نیز واحدهای مرتبط در سازمان که قصد ارائه غیر حضوری خدمات پایه به ارباب رجوع خود را دارند، موظفاند سیاست ها، ضوابط و فرآیندهای داخلی و نیز سامانه های پذیرش غیر حضوری ارباب رجوع را منطبق با قوانین و مقررات مربوط، به ویژه کلیه قوانین و مقررات مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم و مفاد این دستورالعمل تهیه، تصویب و اجرا نمایند.

ماده ۱۱- دریافت ابزار شناسایی توسط نماینده ارباب رجوع، در صورتی که نماینده قبلاً احراز هویت نشده باشد، پس از شناسایی مقتضی (ساده، معمول یا مضاعف)، متناسب با ارزیابی سطح ریسک وی مقدور می باشد.

ماده ۱۲- مسئولیت استفاده و حفاظت از ابزارهای شناسایی صرفاً بر عهده ارباب رجوع است و وی متعهد است که هیچ شخصی غیر از او، از ابزار شناسایی استفاده نخواهد کرد و در صورت احراز هرگونه تخلفی در این خصوص، علاوه بر توقف ارائه خدمات، حسب مورد مشمول ضمانت اجرای قانونی یا مقرراتی مربوط، خواهد بود.

ماده ۱۳- اشخاص مشمول موظفاند از طریق ارسال کد یک بار مصرف (OTP) به شماره همراه متعلق به ارباب رجوع، یا برنامه کاربردی یا بستر الکترونیک مورد تأیید وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات وی، از اینکه ارباب رجوع شخصاً از خدمات غیر حضوری ارائه شده استفاده می نماید، اطمینان حاصل نمایند. در صورت مشاهده هرگونه تخلف، اشخاص مشمول می باید ضمن گزارش موضوع به مرکز مبارزه با پولشویی سازمان، نسبت به شناسایی و احراز هویت حضوری مجدد ارباب رجوع اقدام نمایند.

ماده ۱۴- در فرایند احراز هویت، شناسایی و ارائه خدمات پایه به صورت غیر حضوری باید امکان ثبت، نگهداری و تهیه گزارشی از سوابق اطلاعاتی ارباب رجوع با درج هریک از اقلام اطلاعات هویتی وی امکان پذیر بوده و رویدادهای مرتبط با ورود، خروج، گزارش گیری و ذخیره اطلاعات توسط هر یک از کاربران بر اساس آخرین الزامات مصوب سازمان در حوزه امنیت و فناوری اطلاعات بازار سرمایه، ثبت و نگهداری شده و در صورت لزوم قابل ارائه باشد.

ماده ۱۵- کلیه خدمات و احراز هویت های غیر حضوری که پیش از ابلاغ این دستورالعمل، بر اساس فرآیندها و یا از طریق سامانه های مورد تأیید سازمان ارائه و انجام شده است، در صورت عدم انطباق با مفاد این دستورالعمل طی مهلت زمانی یک ساله مورد بازبینی قرار می گیرند.

ماده ۱۶- مسئولیت نظارت بر حسن اجرای این دستورالعمل بر عهده سازمان است و سازمان مکلف است گزارش آن را در قالب گزارش موضوع ماده (۴۵) آیین نامه به مرکز ارائه نماید.

این دستورالعمل در (۱۶) ماده و (۱۵) تبصره در پنجاه و پنجمین جلسه شورای عالی مقابله و پیشگیری از جرائم پولشویی و تأمین مالی تروریسم مورخ ۱۴۰۴/۰۸/۰۶ تصویب شد و از تاریخ ابلاغ لازم الاجرا خواهد بود. با تصویب این دستورالعمل، «دستورالعمل رعایت مقررات مبارزه با پولشویی در خدمات الکترونیک بازار سرمایه» مصوب مورخ ۱۳۹۰/۰۷/۱۹ شورای عالی مبارزه با پولشویی نسخ می گردد.